

הגמרא הביאה ברייתא האומרת שתנור שאפו בו אליה, ואחר כך הסיקוהו מבפנים, מועיל להתיר את הפת שתאפה בו באכילה. אבל כלי חרס רב אסר להכשיר כיון שאין מסיקים אותם מבפנים אלא מבחוץ. שואלת הגמרא, אם כן מדוע שוברים את הקדירות שבשלו בהם בשר חטאת במקדש, הרי אפשר להחזיר את הקדירות לכבשונות ויש להן תקנה בליבון¹⁵²²? אמר רבי זירא, מפני שאין עושין כבשונות בירושלים, משום העשן. שאל אביי, האם עדיף לשבור את כלי החרס בעזרה ולעשות אשפתות בעזרה? עונה הגמרא שנעלמה מאביי הברייתא ששמעיה דרש בקלנבו, ששברי כלי החרס היו נבלעים במקומם בנס.

שואלת הגמרא, אם מועיל להכשיר תנור אין עושים כלי שרת מחרס של חרס בהסקתו מבפנים, מדוע אמר רב נחמן בשם רבה בר אבוא שהתנור של המקדש היה תנור של מתכת, והרי יכלו לעשותו מחרס? עונה הגמרא, שכיון שהיו במקדש שתי הלחם ולחם הפנים שאפייתם בתנור וקדושתם בתנור, מפני שאינם נעשים בכלי שרת מפני שאינם טעונים שמן^{1523 1524}. והתנור הוא כלי שרת ולא עושים כלי שרת מחרס. ואפילו רבי יוסי ברבי יהודה שאומר שיש כלי שרת שאינם עשויים ממתכת לא אמר אלא בכלי שרת של עץ, אבל הוא מודה שאין עושים כלי שרת מחרס.

רב יצחק ב"י למד לפ' רמי ב"ח רב יצחק בר יהודה היה רגיל ללמוד לפני רמי בר חמא. ואחר כך הלך ללמוד אצל רב ששת. יום אחד פגש בו רמי בר חמא ואמר לו מה שרגילים לומר, הדוכס אחזני בידי וריח המלוכה נקלט בידי. האם משום שעזבת אותי והלכת ללמוד תורה אצל רב ששת, נעשית גדול כמוהו? ורב יצחק אמר לו, לא

¹⁵²² שהרי הטעם לשבירת כלי חרס הוא משום בלוע היא ולא מפני שהתורה הקפידה על בישול. שנאמר שהיא גזה"כ. ואפ' שבמשכן כתוב ישבר מפני שלא היו קבועים להיות להם כבשונות לצרף כלי חרס. אבל במקדש נחזירים לכבשונות שהיוצר צורפם בהם ויתלבנו. רש"י. ועיין תוספות.

¹⁵²³ בפרק שתי הלחם (מנחות צה:): לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים התנור מקדשן. רש"י.

¹⁵²⁴ תוס' שואלים מדוע הגמרא לא אמרה משום מנחת מאפה תנור. ואין לומר משום שלר"ש לא צריכים הקדש בתנור שא"כ לא צריך לר"ש תנור גם בשתי הלחם ולחם הפנים. וי"ל שלא נקט מנחת מאפה משום שלרבנן דר"ש לומדים אותה משתי הלחם ולחם הפנימית שהן גמרא. תוס'.

הלכתי ללמוד תורה אצל רב ששת כדי להתגאות. אלא משום שכאשר שאלתי את מר שאלה ענית לי מסברא. וכאשר אני מוצא ברייתא שאינה אומרת כך יש קושיה על התשובה. וכאשר אני שואל את רב ששת הוא עונה לי מדברי התנאים בברייתא¹⁵²⁵ או במשנה, וגם אם אמצא ברייתא או משנה שאומרת שלא כדבריו התשובה לא נפרכה מפני שתנאים נחלקו בדבר. ורמי בר חמא אמר לרב יצחק, שאל אותי שאלה ואני אענה לך עליה וכשתדייק תמצא כדברי בברייתא.

בישל במקצת כלי רמב"ח א' אינו צ' שאלו רב יצחק בר יהודה, מה הדין אם בישל מריקה ושטיפה בכולו
בשר קרבן במקצת כלי¹⁵²⁶, האם כל הכלי טעון מריקה ושטיפה? אמר לו רמי בר חמא, שלא צריכים מריקה ושטיפה בכל הכלי אלא רק בחלק שבו הבשר התבשל. כמו בהזאה, שאם דם חטאת ניתן על בגד צריכים לכבס רק את מקום הדם ולא את כל הבגד¹⁵²⁷. שאלו רב יצחק, והיכן מצינו כן במשנה או בברייתא? אמר לו רמי בר חמא, שאין משנה מפורשת כדברי, אבל יש ראייה לדברי. מפני שמסתבר שהדין בכלי שבישל במקצתו הוא כבגד שדם חטאת ניתן עליו. כמו שהבגד אינו טעון כיבוס אלא רק מקום הדם. גם הכלי אינו טעון מריקה ושטיפה אלא במקום הבישול. אמר לו רב יצחק, שבגד שדם ניתן עליו אינו דומה לכלי שבישל במקצתו. מפני שדם אינו מפעפע ומתפשט בכל הכלי. אבל הבישול מפעפע בכל הכלי.

ובברייתא שנינו שכולו טעון מריקה ושטיפה "ואם בכלי נחשת" אפ' במק' כלי ועוד קשה ממה ששנינו בברייתא, חומר בהזאה ממריקה ושטיפה, שהזאה ישנה בחטאות החיצונות ובחטאות הפנימיות וישנה לפני זריקה, מה שאין כן במריקה ושטיפה¹⁵²⁸. וחומר במריקה ושטיפה, שהם נוהגים בין

¹⁵²⁵ שמשניות סדורות בפיו כמו שא' בעירובין (דף סז) רב חסדא מרחשן שיפוותיה ממתנית' דרב ששת וכי נמי משכחנא כו'. רש"י.

¹⁵²⁶ תוספות שואלים מה היתה השאלה אם כשמקצת כלי על האש שמבשל בו חם ושאר הכלי צונן מה אמר שבישול מפעפע הרי אינו מפעפע בכל הכלי. ואם כשכל הכלי חם פשוט שמפעפע בכולו וצריך מריקה ושטיפה. ואם השאלה היתה אם מפעפע בכולו כלי או לא אפשר לשאול כך גם בשאר האיטורים. תוס'.

¹⁵²⁷ לכאורה דברי רמי ב"ח תמוהים לפי מה שא' לעיל בספק בתלה שיפוד באויר תנור שאפשר לומר שדין בישול חטאת נאמר גם ללא בליעה כלל. ומכאן מביאים האחרונים ראייה שהספק לעיל היה רק בשבירת כלי חרס ולא בדין מריקה ושטיפה.

¹⁵²⁸ תוס' שואלים למה לא א' שהמריקה ושטיפה היא לאחר זריקה מה שאין כן בהזאה. וי"ל שאינו מחשיב לחומרא אלא רק את מה שלפני זריקה קודם כפרה שתלוי בעבודת הדם. תוס'.

בַּקִּדְשֵׁי קִדְשִׁים בֵּין בַּקִּדְשִׁים קָלִים. וְאִם בִּישָׁל בַּמִּקְצֵת הַכִּלִּי כָל הַכִּלִּי טַעוֹן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, מָה שְׁאִין כֵּן בַּהֲזָאָה? אָמַר לוֹ רַמִּי בַר חֲמַא, כִּיּוֹן שֶׁהַדְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּבִרְיֵיתָא אֲנִי חוֹזֵר בִּי מַדְבֵּרִי. וְאוֹמֶרֶת הַגִּמְרָא שְׁלוּמִדִּים שְׁכַל הַכִּלִּי טַעוֹן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה מֵהַכְּתוּב: "וְאִם בְּכָלִי נִחַשְׁתָּ בִשְׂלָה וּמִרְק וְשִׁטֹּף בְּמַיִם", אֲפִילוֹ אִם נִתְבַּשְׁלָה בַּמִּקְצֵת הַכִּלִּי.

לר"י "קדש קדשים" לרבות שאר קדשים "אתה" למעט תרומה

לְמַדְנוּ בַּמִּשְׁנָה, שֶׁנִּחְלָקוּ הָאֵם כִּלִּים שֶׁבִּשְׁלוּ בָהֶם בֶּשֶׂר קִדְשִׁים קָלִים טַעוֹן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. תָּנוּ רַבָּנָן, נֶאֱמַר בַּפֶּרֶשֶׁה שֶׁל מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה "זֹאת תִּזְכֹּר הַחֲטָאתִי", וּמִנֵּין לִלְמִידִים שְׁנוּהֵג בְּכָל הַקִּדְשִׁים? שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל זָכָר בְּפִתְהֵנִים יֹאכֵל אֶתְּךָ קִדְשׁ קִדְשִׁים הוּא". וְהַכְּתוּב "אֶתְּךָ" מִמַּעַט אֵת הַתְּרוּמָה, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁלוּמִדִּים מֵהַכְּתוּב "קִדְשׁ קִדְשִׁים" שֶׁקִּדְשֵׁי קִדְשִׁים טַעוֹנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְקִדְשִׁים קָלִים אֵינָן טַעוֹנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. וְאוֹמֶרֶת הַגִּמְרָא שֶׁרַבִּי יְהוּדָה לֹמֵד שֶׁקִּדְשִׁים קָלִים טַעוֹנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה מִמָּה שֶׁהַתּוֹרָה הֵיטָה צָרִיכָה לַכְּתוּב "אֶתְּךָ" כִּדִּי לְמַעַט אֵת הַתְּרוּמָה. וּמִכָּאֵן שֶׁקִּדְשִׁים קָלִים טַעוֹנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מִמַּעַט מֵהַמִּילָה "אֶתְּךָ", חֲטָאת שֶׁהֵיטָה לָהּ שַׁעַת הַכוֹשֵׁר וְנִפְסְלָה.

הַגִּמְרָא שׁוֹאֵלֶת, הָאֵם תְּרוּמָה אֵינָה טַעוֹנָה מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְהָרִי שְׁנִינוּ בְּבִרְיֵיתָא, לֹא יִבְשָׁל בָּהּ חוֹלִין בַּקִּדְרָה שְׁבִישָׁל בָּהּ תְּרוּמָה וְאִם יִבְשָׁל בָּהּ חֶלֶב, וְאִם יִבְשָׁל בְּנוֹתָן טַעַם. קִדְרָה שְׁבִישָׁל בָּהּ תְּרוּמָה לֹא יִבְשָׁל בָּהּ חוֹלִין, וְאִם יִבְשָׁל בְּנוֹתָן טַעַם? אָמַר אֲבִי, לְדְבָרֵי הַכֹּל כִּלִּי שֶׁבִּלְעַת תְּרוּמָה צָרִיךְ הַגְעֵלָהּ, אֵלֹא שֶׁהַתְּמַעֵט מְדִין שְׁטִיפָה וּמִירוֹק שֶׁבַּמִּקְרָה וּבִישְׁלוֹ בַּמִּקְצֵת הַכִּלִּי, אֵינוֹ כֶּבֶשׂ קוֹדֵשׁ לְהַגְעִיל אֵת כּוֹלוֹ אֵלֹא אֵת מְקוֹם הַבִּישׁוֹל.

לא יבשל בה חולין בקדירה שבישל בה תרומה ואם בשל אסור בנו"ט

רַבָּא אָמַר שֶׁהַבְּרִיֵּיתָא אוֹמֶרֶת שֶׁתְּרוּמָה אֵינָה טַעוֹנָה מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה לְמָה שֶׁשְׁנִינוּ

רבא א' בתרומה אפ' ביין ובמוזג

בברייתא שלומדים מהכתוב "ומִרְקָ וְשִׁטֹּף בַּמַּיִם" שצריכים לעשות את השטיפה ומריקה של כלי שבשלו בו בשר קדשים במים ולא ביין, ולא ביין מזוג במים. אבל את ההגעלה של תרומה הבלועה בכלי אפשר לעשות אפילו ביין ואפילו ביין מזוג במים.

רבה בר עולא א' בתרומה אין שטיפה נוספת
רבה בר עולא אמר שהברייתא אומרת שתרומה אינה טעונה מריקה ושטיפה למה

ששנינו במשנה הבאה שיש בקרבנות דין מיוחד של מריקה ושטיפה בצונן, בנוסף להגעלה בחמין כדי להפליט את הטעם הבלוע בכלי. אבל בהגעלת כלי שבשלו בו תרומה כדי להפליט את טעם התרומה הבלוע די בהגעלה במים חמים¹⁵²⁹. ושואלת הגמרא שאפשר לתרץ כך רק למי שאומר שגם המריקה וגם השטיפה שעושים חוץ מהגעלה במים חמים נעשות בצונן. אבל מה נאמר למי שאומר שהמריקה בחמין והשטיפה בצונן, והמריקה בחמים היא ההגעלה? עונה הגמרא, שבקדשים יש שטיפה נוספת בצונן אחרי המריקה בחמים, והתרומה התמעטה מהשטיפה הנוספת בצונן.

¹⁵²⁹ ומכאן שכשמגעיל כלים אין צריך לשוטפם בצונן אחרי כן, אף על פי שנוהגים עתה לעשות כן. תוס'.

